

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 850/22

לפני: כבוד השופט ד' מינץ
כבוד השופטת י' וילנר
כבוד השופט ח' כבוב

המערער: אליהו דרור

נגד

המשיבים: 1. עו"ד עוז עמית
2. כונס הנכסים הרשמי
3. רינה ליפשיץ אליהו

ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד
(השופט מ' קרשן) מיום 22.12.2021 בפש"ר 26907-06-21

בשם המערער: עו"ד אייל עוז

פסק-דין

השופט ד' מינץ:

לפנינו ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד (השופט מ' קרשן) מיום 22.12.2021 בפש"ר 26907-06-21, בגדרו נדחה ערעור שהגיש המערער על הכרעת משיב 1 בתביעת חוב מזונות שהגישה משיבה 3.

הרקע לערעור

1. בין המערער למשיבה 3 (להלן: האישה), הנשואים זה לזה וחיים בנפרד, מתנהלים מזה שנים הליכים בבית המשפט לענייני משפחה בכפר סבא, במסגרתם נפסק בשנת 2009 כי על המערער לשלם לאישה את מזונות בנם המשותף יליד שנת 2003 (להלן: הקטין) בסך של 1,350 ש"ח לחודש. האישה פעלה לגביית חוב המזונות באמצעות לשכת ההוצאה לפועל, ובדיון שהתקיים לפני רשמת ההוצאה לפועל ביקשה לעקל שיק בסך של 247,811 ש"ח שהעבירה אמה לפקודת המערער (להלן: השיק). זאת, משהמערער טען כי אין באפשרותו לשאת בחיוב המזונות. ביום 18.4.2010 הרשמת

קבעה כי המערער ימשיך בתשלום המזונות השוטף, הורתה על ביטול השיק והטילה עיקול על סכום השיק בחשבון הבנק של אם האישה ועל חשבון הבנק של המערער.

2. על רקע חובותיו לתשלומי מזונות (שהצטברו לסך של כ-250,000 ש"ח), כמו גם חוב שצבר בגין פסק דין שחייבו בתשלום לאישה מלוא כתובתה בסך של 500,000 ש"ח, הגיש המערער בקשה להכריזו פושט רגל. ביום 28.11.2018 ניתן צו כינוס לנכסיו המערער, הושת עליו צו תשלומים חודשי בסך של 400 ש"ח, ומונה מנהל מיוחד לנכסיו. בשלב מאוחר יותר, על רקע איחוד ההליכים בעניינו עם הליכי פשיטת רגל שנפתחו בעניינה של בת זוגתו הנוכחית, מונה משיב 1 למנהל מיוחד לנכסיו (להלן: המנהל המיוחד).

3. ביום 19.7.2020, בחלוף למעלה משנה מהמועד הקבוע בחוק להגשת תביעות חוב, הגישה האישה תביעת חוב למנהל המיוחד בסך של 263,001 ש"ח בגין חוב מזונות הקטין ולצדה בקשה להארכת מועד. בבקשה זו טענה האישה כי רק לאחרונה נודע לה על אודות הליך פשיטת הרגל מפי בא-כוחה אשר זמן מה לאחר מכן הוחלף בבאת-כוחה הנוכחית. במאמר מוסגר יצוין כי ביום 2.8.2020 הורה בית המשפט על קציבת מזונות הקטין בסכום המלא, בסך של 1,350 ש"ח.

4. ביום 7.5.2020 נעתר המנהל המיוחד לבקשה להארכת מועד, וכן קיבל את תביעת החוב בחלקה, בסך של 230,755 ש"ח. באשר לבקשה להארכת מועד, צוין כי יש לקבלה חרף העובדה שעולה מאישור מסירה שהוגש, כי כבר ביום 3.1.2019 הועברה לאישה הודעה על מתן צו הכינוס. זאת בשל התקיימותם של מספר טעמים, ביניהם העובדה שלא ברור מדוע ההודעה נמסרה לאישה ולא לבא-כוחה אשר היה מוכר היטב למערער; על אישור המסירה נרשם כי עניינו בהודעה לפי סעיף 128(ד) לפקודת פשיטת הרגל [נוסח חדש], התש"ס-1980 (להלן: הפקודה) העוסק בהגשת בקשה להקצבת מזונות להבדיל מהגשת תביעת חוב; המערער התבקש מספר פעמים ליתן התייחסותו לתביעת החוב ולא עשה כן, אלא רק העלה בלקוניות טענה כללית ל"קיוזו" חוב המזונות; המערער בעצמו הצהיר על קיומו של חוב מזונות; קבלת הבקשה להארכת מועד לא תפגע במערער שכן חוב מזונות ממילא אינו בר-הפטר. כמו כן נקבע כי אין בקבלת הבקשה כדי לסכל את ניהולו התקין של ההליך, נוכח מחדלי המערער ומועד הדיון הקבוע בתיק. לגופה של תביעת החוב קבע המנהל המיוחד כי האישה תמכה את תביעתה במסמכים, כאשר כל שטען המערער הוא כאמור "קיוזו" חוב המזונות ללא כל פירוט וללא אסמכתאות מתאימות.

5. על הכרעת החוב האמורה הגיש המערער ביום 11.6.2021 ערעור לבית המשפט המחוזי. בעיקר טען המערער כי היה על המנהל המיוחד לדחות את הבקשה להארכת מועד שעה שבוצעה מסירה כדין של צו הכינוס לידי האישה ובנסיבות שבהן תביעת החוב מטעמה הוגשה באיחור ניכר של למעלה משנה. עוד נטען כי לא היה מקום לקבל את תביעת החוב לגופה, שעה שהמנהל המיוחד התעלם מטענתו בדבר קיזוז חוב המזונות. בהקשר זה נטען כי הסכום עליו הוטל עיקול בחשבון הבנק של אם האישה שולם לאישה, כאשר על פי תחשיב שערך ואותו פירט בערעורו, חוב המזונות כוסה במלואו עד הגיע הקטין לגיל 21, ואף נותרה יתרה לטובתו.

מנגד האישה חזרה על הנימוקים שהצדיקו לטענתה את קבלת הבקשה להארכת מועד, והוסיפה באשר לתביעת החוב לגופה, כי אין לשעות לטענת הקיזוז אשר לא בא זכרה בבקשת המערער לצו כינוס על אף שהצהיר במסגרתה על חובותיו בגין מזונות. כמו כן הובהר כי בעבר נקט המערער הליך בבית המשפט לענייני משפחה נגד פסיקת חוב המזונות בהתבסס על טענה זו, אך הוא נמחק מחוסר מעש.

המנהל המיוחד הדגיש בתגובתו לערעור כי המערער העלה לראשונה טענות בקשר לבקשה להארכת המועד רק במסגרת הערעור, כאשר בנסיבות העניין, ובהינתן שהחוב אינו בר-הפטר, לא נגרם כל נזק כתוצאה מקבלת הבקשה להארכת מועד. לגופה של תביעת החוב, המנהל המיוחד ציין כי אין מקום ליתן משקל לתחשיב שערך המערער, אשר הובא לראשונה במסגרת הערעור. מה גם, טענת הקיזוז סותרת את המצג שהציג המערער לכל אורך ההליך בדבר קיומו של חוב מזונות. ממילא גם לא הוצגה כל אסמכתא המלמדת כי נדרש היה לבצע את הקיזוז דווקא נגד חוב המזונות שעומד במוקד הערעור ולא נגד חוב הכתובה הגבוה יותר, אשר כלל לא הוגשה לגביו תביעת חוב. משיב 2 (להלן: הכנ"ד) הצטרף לעמדת המנהל המיוחד כי במקרה זה קיימים טעמים מיוחדים שהצדיקו את קבלת הבקשה להארכת המועד. באשר לתביעת החוב, צוין כי המערער זנח כבר בשנת 2019 את טענתו בדבר קיזוז חוב המזונות בהליך שהתנהל בערכאה המוסמכת, בבית המשפט לענייני משפחה. מעבר לכך, התחשיב שהציג המערער לקוני ואינו מאפשר לדון באופן ענייני בטענתו.

6. בתום דיון בנוכחות הצדדים דחה בית המשפט המחוזי ביום 22.12.2021 את הערעור על ההכרעה בתביעת החוב, על שני ראשיו. נקבע כי בהינתן שיקול הדעת הנתון לבעל תפקיד בהכרעה בבקשה להארכת מועד, לא נמצאה עילה להתערב בהכרעת המנהל המיוחד. זאת בהתחשב בין היתר בכך שהמערער לא טען כי נגרם לו נזק כתוצאה מהגשת תביעת החוב באיחור וכי אין מחלוקת כי ההודעה על מתן צו הכינוס לא נמסרה לבא-

כוחה של האישה. גם לגופה של הכרעת המנהל המיוחד בתביעת החוב לא מצא בית המשפט מקום להתערב. נמצא כי אין לקבל את טענת המערער לקיזוז חוב המזונות, זאת בין היתר בהתחשב בכך שהמערער כלל את חוב המזונות בתצהיר בו פירט את הרקע להסתבכותו הכלכלית, ללא סייג; כי ככל שבוצע קיזוז של חיוב המזונות במסגרת הליך ההוצאה לפועל, הדבר צריך היה לבוא לידי ביטוי בחשבון החוב בתיק ההוצאה לפועל, אך מהאסמכתאות שצירפה האישה עולה כי קרן החוב נותרה על כנה נכון למועד מתן צו הכינוס; כי המערער בתחשיבו נשען למעשה על קיזוז של חוב המזונות, נוכח עיקול שהוטל במסגרת הליכי הוצאה לפועל מבלי שהוצגה כל אסמכתא לתשלום שבוצע בפועל; כי המערער ויתר על טענת הקיזוז לכל המאוחר בשלהי שנת 2019 שעה שתביעה שהגיש לביטול מזונות בהתבסס על טענה זו נמחקה מחוסר מעש.

לשלמות התמונה יוער כי ביום 31.1.2022 הוכרז המערער פושט רגל והמנהל המיוחד מונה נאמן לנכסיו.

7. מכאן לערעור שלפנינו בו שב המערער על טענותיו כי לא היה מקום ליתן לאישה הארכת מועד, ולא היה מקום לדחות את טענת הקיזוז שהעלה כלפיה. המערער חזר וטען כי לא היה מקום לקבל את הבקשה להארכת מועד שעה שהאישה ידעה על הליך פשיטת הרגל כבר ביום 3.1.2019 כאשר נמסרה לה הודעה כנדרש על צו הכינוס. כמו כן, שגה בית המשפט כאשר הביא בחשבון נתונים אשר אינם רלוונטיים לעניין הארכת המועד, כגון הקביעה שחוב מזונות אינו בר-הפטר. זאת שעה שמדובר בחוב אשר לטענת המערער קוּזו לחלוטין, ועל כן העובדה שחוב מזונות אינו בר-הפטר אינה מעלה או מורידה לעניין זה. לגופה של הכרעת החוב, טען המערער כי בית המשפט דחה את טענותיו כלאחר יד והתעלם מהמסמכים והראיות שהציג כתמיכה בטענתו לקיזוז חוב המזונות, וביניהם הודאות בעל דין מאת האישה ואמה. המערער גם יצא חוצץ נגד כל אחד מנימוקיו של בית המשפט המחוזי לדחיית טענת הקיזוז. בין היתר נטען כי לא היה מקום לבוא עמו חשבון בשל כך שלא פעל להקטנת קרן החוב בתיק ההוצאה לפועל, חובה הרובצת לטענתו לפתחו של הזוכה ולא לפתחו של החייב; וכי אין מקום לקביעה כי הוא ויתר על טענת הקיזוז שעה שתביעתו בבית המשפט לענייני משפחה, שנמחקה מחוסר מעש, התבססה על טענה לניכור הורי ולא על טענה לקיזוז חוב המזונות. המערער שב וצירף את התחשיב שהגיש בערעור על תביעת החוב לבית משפט המחוזי, אשר מלמד לטענתו כי חוב המזונות שולם במלואו ואף נותרה יתרה לזכותו בסך של כ-50,000 ש"ח.

דיון והכרעה

8. לאחר עיון בכתב הערעור ובנספחים, הגענו לכלל מסקנה כי דין הערעור להידחות לפי תקנה 138(א)(1) לתקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018.

9. תחילה יצוין כי אין בנסיבות העניין כל עילה להתערבות בקביעת בית המשפט המחוזי בדבר הארכת המועד שניתנה לאישה על ידי המנהל המיוחד. סעיף 71(ב) לפקודה מורה בין היתר כי "הכונס הרשמי בתפקידו כנאמן על נכסי החייב, או הנאמן, רשאים, מטעמים מיוחדים שיירשמו, להאריך את התקופה להגשת תביעת חוב של נושה לפרק זמן שיקבעו בהחלטתם, אם שוכנעו כי הנושה לא יכול היה להגישה במועד שנקבע". הלכה היא כי יש לנקוט בגישה מקלה בפרשנות הדרישה לקיומו של "טעם מיוחד" להארכת המועד, על פיה יש לבחון את מכלול נסיבות המקרה תוך איזון בין הליכי פשיטת הרגל, זכויות הנושים וזכויות החייב (רע"א 8855/14 דבריקו נ' עו"ד שלמה הנדל, נאמן לנכסי החייב אפללו שלום, פסקה 6 (29.3.2015); רע"א 9802/08 הוועדה המקומית לתכנון ולבניה עיריית ירושלים נ' א.ר. מלונות רותם (1994) בע"מ (בפירוק), פסקה 15 (21.8.2012)). זאת בין היתר בהתייחס למידת האיחור במועד; קיומה של מחלוקת של ממש בקשר לחוב; הנזק שנגרם למי מהצדדים; והפגיעה באינטרס ההסתמכות מצד מי מבעלי הדין, ביעילות ההליך או בקידומו (רע"א 3141/14 לוי נ' יורשי המנוח ניסים ז"ל, פסקה 4 (22.6.2014); רע"א 7692/19 אביחסרה נ' עו"ד משה תורג'מן, פסקה 9 (9.1.2020); רע"א 3702/17 ד"ר עבדאללה חג'אזי נ' עו"ד ליאור מזור – מנהל מיוחד לנכסי החייב, פסקה 12 (27.6.2017)). אוסיף כי בחוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, התשע"ח-2018 (להלן: חוק חדלות פירעון), שאינו חל בענייננו, הותר המחוקק על כנו את שיקול הדעת הרחב שניתן לנאמן למתן ארכה להגשת תביעת חוב, כאשר נקבע שהוא רשאי לפי סעיף 210(ג) לחוק חדלות פירעון ליתן ארכה כאמור "אם מצא כי מתקיימות נסיבות שבשלהן לא יכול היה הנושה להגיש את התביעה במועד וכי מן הצדק לעשות כן, בהתחשב בין השאר בשלב ההליך שבו הוגשה הבקשה". יצוין כי בהצעת החוק המקורית הופיע נוסח אחר, על פיו הנאמן רשאי להאריך את המועד "אם מתקיימות נסיבות מיוחדות שבשלהן נמנע מהנושה להגיש את התביעה במועד" (סעיף 210(ג) להצעת חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, התשע"ו-2016, ה"ח הממשלה 1027); אולם הנוסח שנקבע לבסוף אינו דורש כאמור התקיימותן של נסיבות "מיוחדות" (וראו דיון בנושא: פרוטוקול ישיבה 360 של ועדת החוקה, חוק ומשפט, הכנסת ה-20, 4-11 (15.3.2017); פרוטוקול ישיבה 546, 547 של הוועדה, 6 (6.2.2018); וראו לעמדה כי המחוקק לא שינה מן המבחינים שנקבעו בפסיקה בעניין זה: עודד מאור ואסף דגני הפטר – חדלות פירעון, הסדרי חוב ושיקום כלכלי של יחידים 1161-1162 (2019)).

10. בענייננו, המנהל המיוחד נתן דעתו לבעייתיות הנעוצה בהגשת הבקשה להארכת מועד בהינתן אישור המלמד על מסירת הודעה לאישה על צו הכינוס. אולם בהתייחס לשורה ארוכה של טעמים, וביניהם העובדה שמדובר בחוב מזונות שאינו בר-הפטר; מחדלי החייב בהליך; ושלא יהיה בתביעה כדי להפריע לניהולו התקין של ההליך, מצא לקבלה. בנסיבות העניין לא מצאתי כי יש בטענות המערער כדי לשנות מקביעתו של בית המשפט המחוזי לפיה אין להתערב בקביעתו המנומקת של המנהל המיוחד, וזאת גם נוכח שיקול הדעת הרחב הנתון לו בעניין זה. לעניין זה לא מצאתי ממש בטענת המערער כי מכך שהוא מכחיש בעת הזו את קיום חוב המזונות, נובע כי לא היה על המנהל המיוחד לקחת בחשבון כי מדובר בחוב שאינו בר-הפטר.

11. הוא הדין גם באשר לראשו השני של הערעור, בקשר להכרעה בתביעת החוב לגופה. תפקידו של בית המשפט בערעור על הכרעת בעל תפקיד בתביעת חוב מתמצה בפיקוח ובקרה על אופן ביצוע תפקידו ובחינת תקינות פעולותיו. סמכות הפיקוח השיפוטי על בעל התפקיד מתאפיינת בריסון ובהתערבות מצומצמת המוגבלת למקרים חריגים בלבד, בהם חלה סטייה מהותית וקיצונית מסבירות ומתקינות ההחלטה או הפעולה מושא הביקורת (ראו למשל: ע"א 7753/21 בן דוד נ' כונס הנכסים הרשמי, פסקה 14 (28.4.2022); ע"א 10208/16 קרטו מוטורס בע"מ נ' Better Place Inc., פסקה 33 (13.12.2017)). האמור לעיל בדבר היקף התערבותו של בית המשפט תקף ביתר שאת שעה שמדובר בערעור המוגש על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בשבתו כערכאת ערעור על הכרעת בעל התפקיד בתביעת חוב (ע"א 8373/21 שושני נ' אחד לבנין בע"מ, פסקה 11 (3.4.2022); ע"א 8316/20 אהרוני נ' כונס הכנסים הרשמי, פסקה 3 (14.2.2022)).

12. טענות המערער אינן מגלות כל עילה להתערבות בהכרעת בית המשפט המחוזי, אשר לא הסתפק בקביעה כי המנהל המיוחד איזן בין האינטרסים השונים הרלוונטיים לעניין, ונתן דעתו לגוף טענת המערער לקיזוז, במלואה. וזאת חרף העובדה שטענה זו הועלתה בהרחבה לראשונה במסגרת הערעור על ההכרעה בתביעת החוב, ובו גם הוצג לראשונה תחשיב נטען מצדו. בנסיבות אלו, לא הוצג כל נימוק ראוי להתערבות בהכרעתו של בית המשפט המחוזי, כמו גם בקביעותיו העובדתיות (וראו באשר לאמת המידה להתערבות בקביעות עובדתיות של ערכאת הערעור בהליך ערעורי המוגש על פסק דינו של בית המשפט המחוזי הדין בערעור על הכרעת בעל תפקיד בתביעת חוב: ע"א 3932/21 בוארן נ' כונס הנכסים הרשמי, פסקה 17 (11.8.2021); ע"א 4339/21 שמעון נ' עו"ד מרדכי מיכאל – מנהל מיוחד לנכסי המערערים, פסקה 10 (29.8.2021)). לא למותר לציין כי המערער שב וממחזר טענות שהעלה לפני בית המשפט המחוזי מבלי שיש בהן ממש. כך

למשל שב וטוען כי לא היה מקום לקבוע כי הוא לא העביר התייחסות מפורטת לתביעת החוב, והוא חוזר ומצרף הודעת דוא"ל לקונית שאין בה כדי להוכיח את טענתו (נספח 8 לערעור); וכך למשל הוא שב וממחזר את פירוט התחשיב אשר העלה כאמור לראשונה לפני בית המשפט המחוזי, על פיו הוא זכאי לקיזוז על בסיס עיקול שהוטל על כספים שיועדו לו בחשבון הבנק של אמה של האישה מבלי שהוצגה כל אסמכתא לביצוע תשלום בפועל.

הערעור נדחה כאמור. משלא נתבקשה תשובה לערעור ובהתחשב במתכונת הדיונית שבה ניתנה ההכרעה, לפנים משורת הדין לא ייעשה צו להוצאות.

ניתן היום, כ"א בתמוז התשפ"ב (20.7.2022).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

ש ו פ ט